

K. M. A.

(Kvindelige Missions Arbeidere)

Kvartalshilsen

Nr. 1
Januar 1914

Bladet utkommer 4 gange aarlig og koster 80 øre for aaret.
Kan bestilles paa alle postanstalter og i eksped. Keysersgt. 13.

7. aarg.

Fil. 3, 15—21.

I disse vers staar der tale om dem, som jager mot maalet og der staar tale om dem, der er fiender av Kristi kors og attraar jordiske ting.

Paulus taler om den stilling, han staar i til Gud, taler om det sind han har. Paulus jager mot maalet; han prøver at vinde seiersprisen. I 1 Kor. 9, 24 staar der, at alle løper paa banen men kun en faar prisen. V. 24 «Løp da saaledes for at I kan vinde den». Billedet er hentet fra de græske kamp- leke fra et kapløp; den der skal vinde prisen maa glemme det som er bakved — ikke tænke paa den strækning han har tilbakelagt, men ile mot maalet. Jagen efter maalet maa der være. Paulus jaget efter seiersprisen, jaget efter at faa livets krans, det evige liv i Gud. Gud har kaldt os alle til dette i Kristus Jesus. Jager vi alle mot maalet?

Av dette blads læsere kan der være dem, som ikke har begyndt paa dette løp, og der kan være dem som har begyndt.

Maa den Hellig Aand oplyse enhver om hans eller hendes stilling. Der sies til dem som ikke har begyndt paa løpet, I tilfredsstilles aldrig av at attraa de jordiske ting «glem hvad der er bak og ræk efter det som er foran». Hvad betydning har disse

ord? Gaa til Jesus Kristus, giv dig til Ham! Livet har intet værd uten Jesus Kristus. Vor korsfæstede og op- standne frelser sier til dig idag; «gi dig over til mig». Han vil møte hvert menneske, som søker Ham.

Og til dem som har begyndt paa dette løp kommer dette spørsmal. Holder vi frem i samme spor? Kap. 3, 16. Er vi maaske komne utav sporet? Er der vaner og former i vort religiøse liv? Eller er der virke- lig liv og frugter? Vi har oplevet dette, at vi har været grepet av Jesus Kristus, vi har lagt hele syndebyrden over paa Ham og vi har erfaret, at Han har tat imot os og tilgit os. Men hvordan har det gaat siden? Der har kanskje under livets vandring været mange ting, som har svækket vor tro, fristelser vi har git efter for, og vi er ikke komne videre i tro og hellig- gjørelse. I v. 15 staar der «om I er anderledes sindede i noget, da skal Gud ogsaa aapenbare eder dette». Den hellig aand vil aapenbare for os, hvad som hindrer os i at vokse i naaden. Det kan bli alvorlige stunder, naar vi brytes ned. Hvad kan vi da gjøre? Du vet det saa godt. *Ha et møte med Jesus.* Bring alt til Jesus. — Bøie os ind under Guds vilje. Der kan være megen trangsel, som møter os paa vandringen hernede og vi knurrer ofte og kan vanskelig si «ske din vilje». Herren hjælper os til at ta

alt, som møter os fra Gud! Maa prøvelserne utdype os!

I slutningsversene i samme kapitel finder vi himmelsk trøst, v. 20 vort borgersamfund er i himlene, vi er himmelborgere; vort hjem er hisset; frelseren har forberedt et sted hist i vor himmelske fars bolig. Den danske prest og forfatter Skovgaard-Petersen sier: Vi vokser ved at ta imot evighetstrøst; Gud trøster ikke med timeleg trøst, det vilde binde os fastere til jorden». Nu løsnes vi fra jorden under prøvelserne og bindes fastere til himmel». Maatte Guds ord og løfter lyse for os i det aar vi er gaat ind i. Velsignet Nytaar!

M. A.

„Vore mindstes liste“.

Vore mindste er et nyt arbeide, som K. M. A. i tillid til Guds naade agter at begynde. Meningen er, at faa vore allermindste smaabarn med i arbeidet for missionen. De betaler en liten kontingent og faar utlevert en bøsse, hvorpaa de putter sine smaaskillinger; bøsserne blir tømt en gang om aaret og pengene gaar til smaabarna ute paa missionsmarken.

Vort mønster er «vore mindste» i svensk K. M. A. Det er i Sverige et meget vidt forgrenet arbeide, og mange smaa stakkarer derute blir hjulpet av sine smaa venner hjemme. I spidsen for arbeidet staar vore mindstes «mamma».

Hun samler barnene i den by, hun indbyr en gang om aaret til en fest, hvor hun fortæller om de smaa derute og hvor bøsserne blir indlevert. De, som bor utenbys faar et litet brev fra «mamma», og desuten K. M. A.s aarsberetning.

Stor fryd er det da paa de smaa, naar brevet kommer og de føler, at de ogsaa er med i et virkelig arbeide.

Tænk! hvilken lykke og glæde det er allerede fra ganske liten at faa være med paa at Jesu navn maa lyse

for en liten sjæl, som sitter i mørke derute. Ansvarsfølelsen vokser og egoismen motarbeides, og vær sikker paa, at det gode, som utvikles som barn aldrig glemmes i senere aar.

Kjære unge mødre, skriv eders barns navn paa «Vore mindstes liste» — la os faa mange med, saa vi kan naa flere og flere derute i hedningeverdenen.

Vi har alt vor første lille mindste, lappegutten Olav hos søstrene i Tysfjorden, men vi bør ikke nøie os bare med ham.

Indmeldelsespenge er 50 øre for et barn og hvor der er flere 25 øre for hver av de andre.

K. M. A. har utgit en liten brosjyre: «Hedningemissionen i barneværelset» — den koster 10 øre og faaes ved henvendelse til K. M. A.s kontor eller til fru Giæver Enger, Elisenbergv. 20¹, Kristiania, hvor indmeldelse ogsaa kan ske.

Lokalsekretæren paa stedet mottar ogsaa gjerne indmeldelser og utlevering av bøsser.

Ruth Giæver Enger.

Armenien.

Litt om skolegjerningen.

Musch 5-9-1913.

Kjære venner i Herren!

Naar jeg ser tilbake paa det forløpne skoleaar, saa er det med inderlig tak for Herrens trofaste hjelp.

Hvor glade er vi over, at det lykkedes, trods fiendens motstand at faa skole- og forsamlingshuset færdigbygget. Nu har vi for den lille pikeskole 4 lyse skoleværelser. Elevernes antal var i det forløpne aar ca. 95; men iaar kommer der sikkert mange flere.

Som jeg tidligere skrev, saa har Herren tydelig velsignet denne lille skole, og mange av eleverne er smaa lys i de dunkle hjem.

Idag hadde jeg besøk av en elev,

Siraimsch

Siraimsch, som bor i en liten by, Gensch, 1½ dagsreise fra Musch. Hun besøker mig altid hver gang, hun kommer til Musch. I forrige aar blev hun — 17 aar gammel — gift. Hun er straalende lykkelig og har det saa godt. Jeg sat længe idag og talte med hende. Hun fortalte: «Jeg holder saa meget av at læse i bibelen, jeg læser hver dag, morgen og aften, ja ofte om dagen ogsaa, og min mand læser ogsaa. Straks da jeg kom til mit nye hjem begyndte jeg. Min bibel, som jeg fik, da jeg gik paa skole, er alt istykker; ti ikke jeg alene, men alle hjemme, som kan læse, bruker den.» Hun var meget lykkelig over en ny, pen bibel, som jeg forærede hende. Hendes mand er meget god imot hende og meget taknemmelig over at ha faat en kone som kan læse og skrive. Siraimsch har det frit og utvunget i hjemmet, kan læse saa meget hun vil og er saa fornoiet.

Jeg spurte hende, om hun ikke iblandt læser for kvinderne i Gensch? «Aa jo,» svarte hun, «de unge piker og unge koner vil gjerne høre.» I en liten landsby i nærheten av Gensch bor en anden gift elev, og de to sees iblandt og læser sammen.

I Musch har vi allerede flere gifte elever; men alle er desværre ikke saa lykkelige og har det ikke saa godt og frit som Siraimsch.

I vinter besøkte jeg en kjær elev, som hendes mor hemmelig bortgiftet for 3 aar siden. Hendes mand er meget slem imot hende, holder hende indespærret som en fange, hun faar hverken lov til at gaa i kirke eller i bad eller nogetsteds hen, ja, han har forbudt hende at læse i bibelen. Jeg opmuntret hende til allikevel at læse selv om hun skulde lide noget derfor. Hun heter Telli og har et mildt, stille væsen, en av vore kjæreste elever var hun, saa jeg er meget bedrøvet for hende. Kjære venner, be for den unge kvinde, hendes liv er saa trist.

Det vanskeligste i skolegjerningen er, at saa mange mødre saa tidlig

bortgifter sine døtre, ofte allerede i 11—12 aars alderen. Jeg kjæmper derimot saa meget jeg kan; men hitindtil har det ikke hjulpet stort. De spør heller ikke meget efter, hvordan manden er, men om han har nok at leve av, o. l.

Eleverne holder av gaa paa skole og vil ofte slet ikke bort; men hvad hjelper en pikes taarer i dette land? Men jeg haaber, at skolerne vil bidra til, at det litt efter litt ogsaa i saa henseende forandres.

Eksamene for iaar meget god. Eleverne og lærerinderne hadde arbeidet godt, det merket man straks. De svarte hurtig og riktig paa lærerindernes spørsmål. Der var jo mangt og meget, som de hadde lært mekanisk, og de ramsede op en hel del utenad, læste historier og digt uten at de rigtig forstod meningen derav; men i det hele og store var de flinke, og det var en glæde at merke, med hvilken iver de hadde arbeidet. Iregning var de svært flinke. Og saa har Maritja lært dem at synge saa pent.

De større hadde broderet 30 smukke haandarbeider, som vi senere vil sælge.

I denne tid ligger det mig meget paa hjerte ogsaa at faa begynde en gutteskole. Indtil nu har vi i skolen for vore barnehjemsgutter kun hat faa elever fra Musch. Vi hadde ikke plass og lærere nok dertil.

I Musch blir der iaar sandsynligvis ingen høiere gutteskole, og leiligheten er gustig for os nu, før andre begynder at aapne en høiere skole for gutter, for at naa ungdommen og vinde dem for Kristus. Kjære venner, bed og arbeid for denne viktige sak. —

I gutteskolen i Musch har vi ca. 50—55 elever, i pikeskolen ca. 50—55 og med de 95 elever i dagskolen ialt ca. 200.

I landsbyskolerne undervises 150 elever. Arbeidet i landsbyerne er ofte vanskelig, da bønderne endnu ikke forstaar, hvor viktig det er, at barna kommer regelmæssig og i rette tid i skole, dog er det ikke ens i alle lands-

byer. I Chorurg f. eks. kommer eleverne i skole, straks den aapnes; men i Havadorig, hvor barna er oppe paa bjergene med faarehjorden til mitten av oktober, kan man ikke vente at faa barna regelmæssig i skole før midt i oktober. Befolkningen er fattig og kan ikke undvære sine barns hjælp, og da sædvanlig hele familien bor i telt oppe mellem fjeldene forat vogte og efterse hjorden, saa kan heller ikke de mindre barn komme i skole før.

Det forløpne skoleaar var intet godt med hensyn til landsbyskolerne.

Som de vet saa døde den 26. december 1912 vor kjære og dygtige lærer Arsen, som var ansat ved gutteskolen i Musch, saa pludselig av lungebetændelse. I hans sted var jeg nødt til at kalde baron Markar fra landsbyen Dergenank til Musch. Saa blev denne landsby ca. 8 uker uten lærer og prædikant. Men det bevirket, at landsbybefolkningen fik øinene op for, hvilket tap de hadde lidt, og de kom stadig forat be mig sende en lærer igjen.

I januar blev baron Sempat syk i landsbyen Chorung, og blev bragt tilbake til sin landsby Dergenank, da huset, hvori han i Chorung bode, var daarlig og koldt. Han hadde ogsaa lungebetændelse, men blev Gud ske tak frisk igjen efter 8 ukers tid.

Saaledes maatte Chorung ogsaa være uten lærer i flere uker. Senere kaldte jeg en lærer fra Sassun i Sempats sted til Chorung, og baron Sempat blev i Dergewank som lærer.

I Havadorig var presten og læreren uenige. — Vi har baade prest og lærer der, da det er en stor landsby. Jeg var nødsaget til at avskedige læreren, da han hadde den største skyld og ikke vilde bøie sig, dog blev han i landsbyen som lærer til ferien begyndte. Nu hadde vi faat en flink lærer fra vort seminar i Mesereh; men nu søker de ham overalt forat ta ham til soldat, han skal tjene sin værnepligt. De har allerede søkt ham for 3 aar siden, saa der er ikke haap om,

at han blir fri selv om han er lærer. De er meget strenge. Men jeg haaper at vi faa en anden fra Mesereh.

Mangen gang lar jeg motløs hænderne synke; men Herren taler stille sit: «Frygt ikke, tro kun» Luk. 8, 50, og da faar jeg igjen freidighet til at kjæmpe videre. Mørket her er stort, og Satan søker paa alle maater at ødelægge Herrens arbeide; men vi vil være frimodige og bie paa Herren; for Jesus vil ogsaa tilslut seire her og la sin herlighet lyse ogsaa i denne dunkle egn.

Kjære venner, jeg ønsker ikke bare at vise eder det lyse og gode, men ogsaa skyggesiderne og vanskelighetene, forat I bedre kan forstaa dette arbeide og bedre kan kjæmpe med os.

Iaar hadde vi ogsaa eksamen i landsbyerne, som baade var godt for lærerne og eleverne. Naturligvis var der ogsaa meget at dadle; men meget var ogsaa opmuntrende. Jeg var ofte forbauset over, hvilke gode og hurtige svar eleverne ga.

I *Havadorig* hvor skoletiden er saa kort, hadde dog eleverne lært ganske godt, og man merkede, at baade prest og lærer hadde anstrengt sig. Der var 50 elever.

I *Dergewank* var arbeidet mindre godt, som ventelig var, og elevernes antal var ringe; men jeg haaper, at det blir bedre i dette aar.

I *Mogonk* hadde læreren arbeidet trolig, og i enkelte fag, f. eks. regning var eleverne svært flinke. I læsning var de ogsaa flinke, selv de smaa kunde sin abc. Tilslut sang de flere pene sange.

Ved eksamen i *Hunan* var jeg ikke tilstede, da jeg i den tid red over til Miafarkin forat møte pastor Lohmann; men de andre sa, at eleverne hadde lært godt. Bønderne holder av deres lærer, og han samles om vinteren ofte med dem i odøen — et værelse ved siden av stalden — forat læse for dem av bibelen og tale med dem om de evige ting. I sommer er der kommet en gregoriansk prest dit, som

adaen

søker at hindre vort arbeide der. Beder om, at det ikke maa lykkes ham.

I Hunan har vi bare et litet leiet hus med to smaa værelser, et for læreren og et for skole og møter.

Leien er ogsaa dyr. Det vilde være godt, om vi til neste aar kunde faa midler nok til at bygge et eget, litet hus.

I *Chorung* er alle, med undtagelse av Mher, gregorianer. Skolearbeidet der er nyt, bare $1\frac{1}{4}$ aar gammel. De 20 elever har i den korte tid lært forbausende fort, og de holder av at gaa paa skolen. Bønderne synes ogsaa godt om sin lille skole. Da jeg forrige søndag besøkte dem, kom straks alle eleverne, og de hang efter mig, hvor jeg gik og stod.

Mhers gut, Murad, ca. 7 aar gammel, er en søt gut, saa klok og opvakt. Straks vilde han læse for mig og hentet sin fars store bibel. Han kunde bedst læse Joh. ev. kap. 3, og det gik ogsaa ganske godt. Den ældre søn har nu i 3 aar gaat i skole hos os i Musch, forat han skal bli flink, holder Mher ham hos os, og han er ogsaa en kjær og flink gut. Mher sa: «Efterpaa vil jeg sende ham til seminaret i Mesereh, og naar han er færdig som lærer, kan han komme til Chorung og undervise barna.» Og det hadde Ardasches intet imot. Mher selv lærer ogsaa at læse og kan alt læse i bibelen. Han vil saa gjerne, at hans landsby skal bli anderledes og arbeider trolig for Herren.

Det lille hus, som bønderne har bygget, er meget litet og utilstrækkelig til skole og lærerbolig, saa hvis Gud vil, og Han gir os midler dertil, saa vilde vi gjerne til neste aar bygge et skolehus med 2 værelser. Bønderne gir grundstykket, og de vil alle arbeide med, bare vi vil gi planker og nogen flinke murere og snedkere, som kan bygge veggene og huset. De mener, at et saadant hus vil koste 30—40 lira.

Tilslut holdt jeg en liten forsamling

i Mhers hus; men desværre kom ikke alle; ti aghaen i andsbyen, en tyrker, hadde tvunget flere av dem til ogsaa at arbeide for ham om søndagen. Gjør de det ikke, saa frygter de for, at han sætter fyr paa deres straa eller hø. Ifjor hadde Mhers broder ikke laant ham sin lastvogn, og følgen var, at «aghaen» brændte op Mhers hø, til en værdi av 20 lira, saa han intet hadde til sine kjøer om vinteren. Saa hevner tyrkerne sig; for de vet, at de stakars armeniske bønder ikke faar ret hos regjeringen.

Iaar har græshopperne ødelagt meget av deres korn og tobak.

Jeg kan glæde eder med, at jeg endelig har faat en passende bibelkvinde i Musch. Hun er en ældre enke og heter Marjam, en ivrig og varm kristen. Hun kan ogsaa tyrkisk, saa hun ogsaa kan besøke de tyrkeske kvinder, hvilket jeg er glad over. Hun har i flere aar virket i Charput som bibelkvinde. Jeg er Herren saa taknemmelig for denne hjelp.

For dagskolen for piker og for landsbyskolerne behøver vi store landkart av Lille-Asien og Europa osv., og vi mangler svært skolebøker. Vi vilde ogsaa være glade over at faa nogen pene, store bibelske bilder til at henge paa veggene.

Min hjerteligste tak for al forbøn og hjelp! Evangelisations og skolearbeidet i Musch er av saa stor betydning for missionens fremgang, derfor vil jeg legge dem varmt paa sinde.

Varme hilsener fra eders hengivne
Bodil Biørn.

Læge for Musch.

Musch er en by paa 20000 indb., hvorav 10000 armenier og 10000 muhamedanere.

Paa den store Muschslette ligger 350 landsbyer og oppe i fjeldtrakterne 50. Av disse 400 landsbyer er de fleste armeniske.

Musch ligger paa en høislette ca.

4500 fot over havet, omgitt av høie fjelde.

Høsten 1906 begyndte det tyske «Hülfsbund» sit arbeide i denne egn.

Der gives neppe noget sted i Lilleasien, hvor der findes saa mange syke som i Muschegnen.

(I de første aar, jeg tilbragte her ute, virkede det ubeskrivelig nedtrykkende paa mig at se alle disse elendige syke, og dog at kunne gjøre saa lite for dem. Der er vel ingen hjemme i Norge, som gjør sig noget begrep om, hvordan de stakkars syke i denne egn har det.)

Her findes ingen dygtige læger, der tar sig av de mange, mange syke, intet sykehus og ingen venlige sykepleiersker, der forstaar at stelle for de syke i hjemmene. Vistnok findes her av og til dygtige militærlæger; men de er saa optat med de mange syke soldater og forlanger saa meget foret besøk, saa de aller færreste kan kalde dem.

Distriktlægen, er ansat av regjeringen, hans distrikt er saa vidstrakt — indtil 2—3 dagsreiser borte — saa han ofte er borte baade en og to uker, og da han ingen stedfortræder har, saa er der i den tid ingen, der ser til de syke. Musch og alle disse 400 landsbyer, hvorav flere er store, har bare en distriktslæge. I dette urolige land, hvor saa mange blir saaret eller myrdet, har han ofte nok at gjøre med at undersøke de saarede og myrdede og gi regjeringen de nødvendige oplysninger.

Det er jo distriktslægens pligt at besøke de fattige syke frit; men først maa beviset herfor forelægges ham, og det gaar ikke saa hurtig i dette land, saa den syke mangan gang dør, før lægen kommer.

Ved Guds naade fik jeg for 6 aar siden lov til at begynde et litet arbeide iblandt de syke i denne egn, ved poliklinik, husbesøk og fødsels-hjælp. I poliklinikken behandler der aarlig over 3000 syke og ca. 240—300 syke besøkes i hjemmene.

I de sidste to aar har vi ogsaa et litet værelse hvor fattige, elendige syke indlægges, især saarpatienter fra landsbyerne, der trenger til daglig behandling! Herren har velsignet den lille begyndelse, saa vi har kunnet hjelpe en hel del og mange er med tak til Gud vendt helbredet tilbake til sine hjem; men hvor mange er der ikke, som vi maatte sende bort uten hjelp, da vi ingen plads hadde, eller da en operation tiltrængtes. Mange gaar i aarevis blinde, fordi ingen kan foreta en støroproration og mange dør av mangel paa kyndig lægehjælp.

I begyndelsen av juli kom en stakkels mand til mig i poliklinikken, hvis ene taa var ganske sort. Jo, der maatte straks en operation foretas, for at gangrænen ikke skulde gripe videre om sig. Jeg sendte ham straks til distriktlægen, forat han jo før jo heller skulde opereres. Lægen lovet at operere ham frit, men forlangte 1 lira, ca. 17 kroner, for efterbehandlingen. Senere faar jeg høre, at han ikke vendte tilbake til lægen, men lot en bonde med en kniv skjære av taaen, og saa er gangrænen hurtig gaat videre, og i løpet av kort tid er manden død, og nu sitter enken igjen med 7 uforsørgede barn og er i stor nød. Manden hadde ikke stor tiltro til lægen, og han tængte vel at han vilde spare pengene. Han var meget fattig, saa det er sandsynlig, at han ikke kunde opdrive 17 kroner.

Dette er kun et eksempel forat vise, hvor meget en dygtig læge trænges i denne egn og for at spørge, om der hjemme i Norge ikke findes en troende læge, som føler sig kaldt til at komme ned og hjelpe os i denne store og herlige gjerning, der rummer saa mange muligheter i sig om en rik høst for Guds rike.

Vistnok er det et stort offer at forlate det deilige gamle Norge og komme ned til denne ensomme, elendige og urolige egn; men ikke for stort for den, der arbeider for Herren. Jeg er

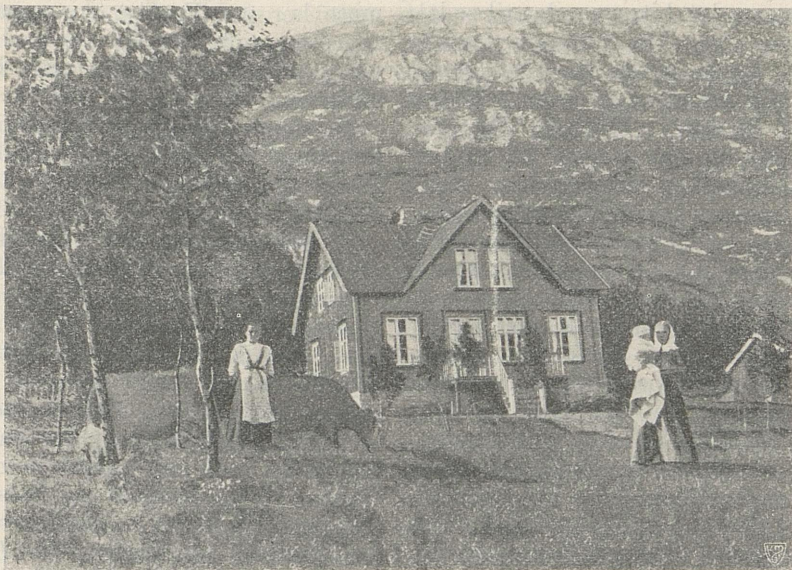

overbevist om, at Gud rikelig vilde velsigne hans gjerning i Musch.

Pastor Lohmann, lederen av det tyske «Hulfsbund» er villig til at gi gode betingelser for en dygtig læge.

Og saa tilslut en bøn til alle de kjære venner hjemme i Norge om at yde bidrag, saa vi snart kan bygge et sykehus i Musch og derved bli istand til at hjelpe mange stakkars syke.

Bodil Biørn.

Missionsstationen »Fredly».

Fra arbeidet i Tysfjorden.

Søster Anna skriver fra Fredly ^{8/11} 1913.

Gud er saa uendelig god mot os, vi faar lov at være friske allesammen. Lille Olav er saa deilig. Han tar alle hjerter med storm. Her har været en del lapper paa besøk i det sidste. De er nemlig utover for at faa fat i renen og for at slagte. De har nu ventet i flere dage. Den er blit saa forsinket grundet Vargen, som har faret slem med den iaar og splittet flokken. Men alle som kommer her, forundrer sig over hvor lille Olav vokser og er hvit i huden. De spør om det er fordi han blir vasket saa ofte. — Kjært besøk ellers har vi ogsaa hat. Igaar reiste s. Johanne med til Lødingen. Hun skulde fortsætte sin ferie med en ukes ophold i Narvik. Det var temmelig stridt for hende i den tid jeg var paa

Skarberget. — Hvordan jeg likte mig? Jo tak udmerket! Trods uvant kost! Det var slike snille folk og saa interesserte i Guds ord, det faldt saa let at tale om Gud der. Den syke var noksaa daarlig, stakkar, dog meget bedre den sidste tid. Hun hadde næsten været syk uavbrutt i de 3 aar de hadde været gifte, saa nerverne var temmelig angrepne. De maatte gaa fra en liten gaard de hadde kjøpt og flytte hjem til hendes fattige forældre — pladsfolk — for at faa nogen hjælp til pleie av den syke nu, tidligere hadde manden pleiet hende. Han hadde ikke hat en øres fortjeneste siden de blev gifte, før nu den tid jeg var derute. Da var han med paa kveitefiske. Men saa taalmodig og snild og forstaar saa vel, at

det var noget Gud vilde dem, og at han vil dem vel ogsaa ved sygdommen. Han skriver saaledes i brev igaar: «Alt dette er nok i den hensigt at dra os til sig. Derfor maa jeg takke og love ham for hans kjærlige hjemsøkelser i rette tid.»

Stort naar det bitre vendes til sødt! — Jeg har vist ikke tidligere fortalt om N. N. og hans familie — en gammel, sykelig mand med en ung kone. I sommer fik hun tvillinger. De har av «kassen» og har 4 barn før under 6 aar. De har en stue og har vistnok fra først av tænkt at faa sig kjøkken og stue, men saa har de nu ikke naadd lenger end at faa stuen nogenlunde istand: Et ganske litet rum med en seng, et bord, en krak, en vugge og en komfur. Skal de nu koke noget blir det jo snart for varmt i det lille rum, og saa er det døren op og den skarpe luft direkte ind paa de bittesmaa væsener i vuggen. Synes næsten ikke de har vokset siden ihøst jeg var der. Da hadde den ene hat et krampeanfald dagen før og laa og suget paa en flaske med sukkervand. De har en gjæt og melken var blit sur; de hadde spurt i nabostuen, hvor de har ko, om at faa laane en kop melk til deres gjæt kom hjem; men de hadde faat avslag. Igaar da jeg var der, var manden daarlig. Han pusler ellers med litt fiske. De smaa hadde faat utslet. Konen var tilskogs efter ved og maatte ogsaa være paa sjøen nu naar han var daarlig. Det er saa deilig, at vi har anledning til at hjelpe litt paa slike steder. Herren sender jo os saa rikelig, saa vi kan baade faa lov at hjelpe andre og selv bli hjulpne. — Huset er godt iorden for vinteren. Kjælderen er cementeret, fjøset rappet og hvidtet og et stykke land optat. Høiet, d. v. s. halvparten av det er vel i hus fragtfrit besørget gjennom fru K. — Den dag det skulde hentes indover laa fjorden saa blank som et speil, og det er sjelden paa disse tider av aaret. Husholdningsvarer, petroleum og mel har vi faat for vinteren og kasser hjemmefra med alle

gode saker har baade s. Johanne og jeg faat, saa vi har overflod og fattes intet. Gud være tak for alt! Idel naade! — Vi har hat besøk av frelsesarmeens løytnant i Narvik og en soldat fra Hammerø for ca. 14 dage siden. De holdt et godt besøkt og velsignet møte her paa Fredly, tror næsten hver og en av store og smaa her paa Helland var samlet her. Dagen efter holdt de møte paa Drag.

Førrige søndag var total-foredragsholderske frk. Birkeland her, først paa Drag og mandagen her. Jeg tror med udmerket resultat. —

S. Johanne skriver: Desværre har vi litet eller intet kunnet samle de voksne til møter i sommer. Enhver synes at ha været saa optat med sit eget. Nu da de er færdig med sit utearbeide har vi tænkt igjen at opta de regelmæssige møter. Bønnemøterne har vi holdt gaaende, men der har været svært faa som har besøkt dem ogsaa. Haaber riktig trangten og lystsnart maa komme igjen. Maatte vi rigtig faa lyset op paa staken, saa *Han* kan faa dannet os til kar til sin ære, som det heter i teksten idag . . . Fisket har været yderst daarlig i hele sommer og er det fremdeles, saa hvis ikke Gud i sin naade snart vil aapne sine rike kilder for dem, som skal leve av fisket, ser det smaat og daarlig ut for mange. — Det synes som vinteren er kommet for alvor nu. Har hat noksaa meget sne 2 gange; men den er straks gaat igjen. Fredag hadde vi et overstadig regn hele dagen; om aftenen frøs det paa og idag har det været temmelig koldt med bitende østenvind. Har igrunden hat en koldt og regnfuld sommer. Med avlingen har det været nogenlunde bra; for hele fjordens vedkommende har det været et godt høiaar. Men med poteter har det ikke været rart paa flere steder. Paa Fredly kan vi ikke klage. Av poteter fik vi 8—9 sækker med stort og smaat. Og paa nyland ved litet gjødning var det ikke værst. —

Av patienter har vi hat faa isommer.

En lappepike fra Støfjorden meldte sig hit for en tid siden. Hun vilde komme senere, sa hun. Men vi har ikke hørt mere fra hende. Hun har rygmarsvtæring. — Lille Olav lar hilse til alle «tanter». Han trives rigtig godt, har tykke, runde, røde kinder. Han drikker havresuppe hver dag. I den senere tid har han været rigtig snild om natten. Sover mest hele natten, men om dagen ønsker han nok at være litt mere i aktivitet. Han blir saa stor nu, at han vil ikke bare ligge. Idag har han været maset. Det er vel tænderne som er i vente. Hans far var her forrige lørdag. Han er saa lykkelig ved at vite sin lille gut her. Det er værre for dem som er igjen hjemme, sier han. Og det kan vel ikke være saa greit, kan jeg tænke. Hans ældste datter er 13 aar. Hun skal være flink, men i sommer har hun hat meslinger, som har gaat derinde baade blandt voksne og barn. Efterpaa fik hun bleksot, men er nu meget bedre. —

Idet bladet skal gaa i trykken kommer endnu et brev fra s. Anna, hvori hun efter at ha fortalt om et møte paa Fredly, skriver:

Søndag eftermiddag var der møte paa Drag. (Der var 2 tilreisende Guds ords forkyndere.) Ved 3¹/₂ tiden da vi rodde utover 7 mennesker i baaten, var her jo allerede temmelig mørkt og paa en eller anden maate var «nuten» — den prop som skal staa i det aapne hul i bunden av baaten — kanskje ved isingen kommet sig ut, og vandet strømmet ind. Vi var noksaa langt utpaa og maatte da indover til land for at ordne det. Længere ute i fjorden gik vi paa et skjær. Men ogsaa der hjalp Herren. Det kom saa klart for os, at vi er i fare, hvor vi er, men ogsaa at Herren frelser og utfrir. Priset være hans navn! Mandag morgen reiste vi alle 4 ind til Hellemoa. Benyttet den traadløse indover og bekjendtgjorde «samling» i skolestuen i Musken til kl. 1¹/₂2. Og de samlet sig, det er sikkert, fra gaardene omkring, om ikke netop til fastsat tid. Ved 4-tiden kunde vi be-

gynde møtet for en rigtig stor forsamling barn og voksne, saamange som bare kunde komme fra. Stille og oppmerksomt lyttet de til vidnesbyrdene og gav idethele indtryk av, at det var «gjævt» at vi kom, saa da vi efter et par timer sluttet, blev vi hilst paa deres maate med omfavnelsen. Deres prædikant kom netop ind, da vi sang slutningsangen og begyndte straks at ville diskutere, men der var ingen som indlot sig med ham. Saavidt vi kunde forstaa, fik han en reprimande av en av de andre lapper, som stanset ham i hans ordflom. Hvor det kjendes godt at faa lov at fortælle det kjære folk om Guds kjærlighet i Jesus Kristus og faa vise dem den like vei — aa om de maatte se bort fra alle andre og bare se Ham, deres forløser! — Paa hjemveien lyste det saa fra et telt, at vi la til land og var oppe og hilste paa, sang og bad til Gud derinde. De hadde det ganske koselig derinde i det lille telt med det knitrende baal i midten. Vi var hjemme ved 11-tiden. Det lyste saapas av sneen, at vi kom os vel hjem, inderlig taknemmelig til Gud, som hadde været med, velsignet og bevaret os.

Videre har de faret ut og ind de milelange fjorde i storm og stille, i snekav og klarveir for at bringe folk Guds ord. Folk satte stor pris paa besøket, hvad man nok kan tænke sig, naar man f. eks. hører en mand fortælle, at i sommer hadde de reist 3 gange forgjæves til kirken. Naar de kom frem, var gudstjenesten avlyst tidligere i uken, men til dem var ingen besked herom naadd. I længere tid har de nu været uten prest deroppe. Hele turen var for dem et eneste stort bevis paa Guds trofasthet, idet han naadig bevaret dem trods forskjellige slags farer paa land og paa vand. Ogsaa under stormen ihøst fik de et haandgripelig bevis paa Guds faderomsorg. En nat blev den bro som fører fra bakkdøren i fløybygningen paa Fredly over til fjøset revet op og kastet op i fjeldet. Men Gud bevaret piken, Helga, saa hun om morgenen

da hun i mørket skulde gaa over til fjøset, ikke styrtet i dypet.

Alt dette er jo bare godt. Gud gir os saa meget at takke for. Mindre bra er det med kjære søster Olivia som nu har været sydpaa siden slutten av juni. Den første tid var hun altfor træt til at kunne ta noget bad. Senere har hun badet og er Gud være lovet bedre. Men det gaar svært langsomt. Hun skriver selv i brev fra Grimstad ^{4/12}: «Hvad mig angaar, saa ønsker jeg inderlig at faa lov at vende tilbake til arbeidet, om saa er Herrens vilje (dog vover hun ikke reisen nordover før vi atter faar varme). Men det gaar meget sent med at faa repareret slitte nerver, saa det er fremdeles op og ned med mig, og arbeidskræfterne er ikke store. Gud være lovet, jeg er ikke plaget av ischiassen og det er stort, for i den sidste tid har vi hat et uveir, som neppe nogen her kan mindes maken til. Men benene er ikke sterke som tidligere og i haanden har jeg fremdeles ømme punkter, og den mangler meget paa at være sterk igjen, omend den er adskillig bedre end før. For mig staar det efter denne lange hviletid saadan, at jeg ikke tror, jeg nogengang blir sterk som før, og at jeg vist ikke nogengang kommer til at kunne paata mig strabadser som tidligere. Paa grund av mit svækkede nervesystem kommer jeg vist ikke til at taale megen nattevaaen herefter. Det synes mig derfor ganske klart, at jeg ikke tør paata mig at være den ene av 2 søstre i Tysfjord. Jeg tror ikke, det vilde være forsvarlig at gjøre det, fordi ingen vilde være tjent med, at jeg begyndte, naar efter al sandsynlighet mine nerver straks vilde klikke og saaledes arbeidet komme til at lide derunder. Men naar det er saa, at komitéen vil skride til at ansætte en tredje søster blir jo vanskelighetene mindre og jeg gjør mig haap om at bli saa bra, at jeg kan vende tilbake og overta ledelsen av arbeidet paa stationen.»

*

Hadde vi nu bare kunnet faa beholde den prægtige s. Anna, som viser sig saa vel skikket for arbeidet! Men forholdene i hendes hjem gjør, at hun føler sig bundet, saa hun ikke foreløbig tør paata sig fast ansættelse paa Fredly. Stillingen er alvorlig, og var det ikke, fordi vi vet, at gjerningen er Herrens, var der megen grund til angstelse. Men vor Gud har git os lov til, ja befalet os at være *uten* bekymring. Derfor vil vi være stille i haap til ham. Han vil ogsaa denne gang høre vore forenede bønner og *drive* ut den arbeider, han selv vil ha. — Saa ringer aftenklokken ut det gamle aar med dens mange glæder og sorger. Og himlens klokker ringer ind det nye og bærer bud om, at vi har en trofast Gud, en evig klippe, ja en Gud hos hvem der ikke er «skiftende skygge». Ære være hans hellige navn! En inderlig hjertevarm tak til hver eneste enkelt giver, kjendt eller ukjendt, som ogsaa i dette aar trofast har været med og baaret arbeidets byrder. Gud gi eder ogsaa at faa dele arbeidets glæder og av Herrens haand faa motta den løn, som han alene kan gi. Vor himmelske far gi os alle nye kræfter og nyt mot til at gaa til gjerningen tillids- og fortrøstningsfuldt i det nye aar i Jesu navn. Med kjærlig hilsen ønsker vi alle vore venner: *Godt nyttaar!*

K. M. A s Lappekomité.

Til troende kvinder i vort land.

«Bryd dit brød til den hungrige og la hjemløse elendige komme i dit hus, naar du ser en nøken, at du da klæder ham og ikke undrager dig den, som er dit kjød». Esaias 58, 7 er et ord til alle Guds barn under alle forholde; ti overalt findes der baade legemlig og aandelig elendige og hungrige og nøkne, som trønger ly og føde og klær. Gud være lovet at der i vore dage gjøres meget for at lette denne nød og dog, hvormeget staar endnu

tilbake! I vort vidstrakte land, med de mange uveisomme trakter og ufuldstændige kommunikationer, gjemmes megen nød, som aldrig kommer til almenhetens kundskap, fordi disse trakter er saa avskaaret fra yderverdenen. Ganske særlig gjælder dette de nordligste dele av vort land, og da specielt ogsaa de indre dele, fjærnt fra kysten med dens dampskibs-post og telegrafforbindelse. Under de haarde naturforholde og med de sparsomme hjælpemidler, som befolkningen her har at raade over, hersker mange steder en nød og en aandelig og legemlig forsømtethet, som vi her syd vanskelig kan tænke os ind i, om vi ikke selv har været vidne til den. Saa har det været ned igjennem tiderne, og neppe har nødraapet lydt herved til os saa, at det er blit almindelig hørt. «Undrag dig ikke den som er dit kjød» lyder Herrens ord til os. Er de ikke vore brødre og søstre disse norske og lapper og kvæner som bebor de nordlige dele av vort land og som vi hittil har delt saa sparsomt til av de aandelige og legemlige goder Gud har betrodd os? Der er gjort noget for dem, det er sandt, og tak til enhver som har været med at række haanden. Men hvor forsvindende litet er det som er gjort i forhold til det som trænges. Her trænges arbeidere, som er villige til at gaa mesterens ærinder. Her er ogsaa vigtige opgaver for troende kvinder. *Hvem er villig til at gaa?* Flere lappemissioner er i virksomhet, som utdanner og utruster troende mænd og kvinder, som melder sig til arbeidet; men tilgangen av saadanne har været meget liten hittil.

«Kvindelige missionsarbeidere» begyndte for 5 aar siden et litet arbeide blandt lapper og norske i Tysfjord i Salten. Begyndelsen blev gjort med en søster, men i 4 aar har to søstre været beskjøftiget der og nu ønsker missionen meget at opta en tredje, om nogen maatte findes villig. *Hvem vil komme og hjelpe os?* Der fordres ingen speciel fordannelse, men et hjerte

som vil gi sig helt hen til Herren og er villig til at tjene ham i hans syke og fattige og smaa. Nærmere oplysninger kan faaes ved henvendelse til *K. M. A.s lappekomité*. Adresse: Keysersgt. 13² eller Eugeniagt. 22, Kristiania.

Vi vilde

herved gjerne bringe en hilsen fra frøken Kähler den hollandske dame, som forbereder sig til om Gud vil at opta et arbeide blandt lapperne i Finmarken. Hun har paa reiser der isommer set lappernes livsvilkaar og utholdt strabadser ved reiselivet. Fortiden er er hun i Holland og lærer sykepleie.

Vil vennerne be Gud lede hendes skridt efter sin vilje.

Fra Kurdistan.

Utdrag av breve fra frk. Thora Wedel Jarlsberg.

Pert 19. aug. 1913.

Kjære venner!

Da min aygdom var vel overstaat og s. Eva ogsaa var kommet litt til kræfter igjen, begyndte vi at ordne for en reise i Dersin. Dette er et landskap nord for Mezareh som har kurdisk befolkning. Den snille s. Anna gav os sin indkjøper B. Hovhannes med forat han som er bærnefødt i disse egne skulde skaffe os en passende ledsager, som er kjendt med forholdene. Den 14. aug. brøt vi op, vi to. B. Hovhannes og hans tante, som skulde tilbake til sin by Maggard i Dersin. Vi hadde to kurviske drivere. Turen gik godt den første dag trods den sterke hete, lokkende laa Antitaunruskjeden foran os. Vi gik meget tilfods, glade over atter at være underveis til et arbeidsfelt. — Ved solnedgang naadde vi en stor beflod til Eufkrat, som vi satte over paa færge. Vi passerte floden i en vidunderlig aftenbelysning, de steile klippemasser paa den anden bred fortonet sig skarpt mot den guld-

violette himmel. Paa en tilsynelatende helt utilgjengelig klippespids saa vi ruinene av en gammel fæstning; det maa ha været et stræv at bygge den. I maaneskin red vi videre og kom endelig til Pertag, den vakreste lille by jeg har set i Tyrkiet, hvert hus ligger for sig omgitt av en stor have saa at man i en 2 timer kan fryde sig ved synet av frodige plantninger og frugttrær. Vi overnattet hos en prægtig kristen mand «broder Aron» som overlot os et av takene paa sit hus til soveplads og var meget venlig. Der er en levende menighet i Pertag og denne Aron er sjælen i den. Da vi i mørket red ind i byen og steg av, blev pludselig mine saker tatt fra mig av en fremmed kvinde. «Hvem er du?» spurte jeg fortauset. «Jeg er din søster,» lod det venlige svar og pertagerne er da ogsaa bekjendt for sin broderkjærlighet. Aron arbeider ogsaa blandt tyrkerne der.

Næste dag gik det op i hoiden og siden over endeløse flater uten trær eller buske. Det var en av de heteste dage, jeg har oplevet. — I kjære derhjemme aner ikke, hvad en saadan hete vil si, mest er det blikstille, og naar søndenvinden blæser, er det som en ildstrøm, saa man blir rent svimmel.

Efter 15 timers reise naadde vi klipperedet Maggard. Et par timer før passerte en biflod nr. 2, dennegang paa «kelek», en flaate av sammenbundne tynde stammer med 3 opblæste gjetehuder under. Det gik i sterk fart nedover med strømmen som førte like mot den anden bredd. I Maggard var vi gjæster hos Hovhannes tante. Den følgende dag fulgte de os op i fjeldet, hvor der var skygge bak de svære klippeblokker og der blev vi helt til aftenen. Nede i byen var det uutholdelig. Søndagen gik vi i den bedrøvelige armeniske kirke. Noget aandløserer kan ikke tænkes end en saadan gudstjeneste. B. Hovh. talte etterpaa til forsamlingen. Vi sat flere timer under et stort træ omgitt av en talrik skare kvinder og barn, armeniere og tyrkere,

og talte med dem som vi bedst kunde. Her er neppe nogen som kjender til frelsens vei og der er mange, som gjerne vil høre; man maa ynkes over dem. Vi som selv vet hvor trygt og salig det er at ha fred med Gud i Jesus og igrunden saa let at faa, og saa kunne gjøre saa litet for disse stakler, som plager sig med sine gode gjerninger. Om efterm. maatte vi gjøre en hel del besøk hos vore nye venner, som endelig vilde vise os sine boliger. Vi klavrede op og ned ad stiger og halsebrækkende trapper, ind og ut av værelser og forraadsrum.

Vi var gla da solen gik ned og vi kunde gaa «hjem» og søke os en nogenlunde kjølig plads. Vi har foresat os aldrig mere at reise paa den heteste tid om vi kan slippe, det sliter formeget paa kræfterne. — Næste dag drog vi op i fjeldene med vor nye ledsager Hovhannes. Han er murer og godt kjendt med alle kurder her i egnen hvilket kommer os meget tilgode, da vi kan faa kjøpt levnetsmidler gjennom ham. Han gjør et godmodig og ærlig indtryk, ikke særlig intelligent, men dog opmerksom og interessert, naar vi taler med ham om evangeliet. Det er vort haap og vor bøn, at han maatte bli vundet, han kunde da gjøre en stor gjerning her. Efter bare et par timers ridt kom vi hit og efter at ha søkt en passende plads slog vi leir åppe uuder et fjeld hvor luften syntes os frisk og noget kjøligere. Dette er et meget romantisk opholdssted; vi ser ut over et vidtstrakt landskap.

Vort telt ligger som sagt like under en lodret klippe høit oppe og i denne klippe er der hugget 2 rum av flere meters længde og bredde, aldeles regelmæssig og med forsirede døraapninger. Utenfor indgangen er en indskrift som minder om kileskrift; det skulde da tyde paa at denne hulebolig var fra den ældgamle kaldeer. Naar heten blir overvældende, kravler vi omkring paa klipperne og søker ly mot solen. Ved foten av vort klippeslot ligger en

kurderlandsby. Denne egn er omtrent utelukkende bebodd av kurder og da vor Hodhannes bygger deres huse for dem er de alle hans gode venner og som følge derav ogsaa vore.

25. august.

Dette har været en slem uke. Vor teltplads viste sig at være svært usund, og ialfald rent utaalelig het. Efter et par dage blev jeg syk — et slags reumatisk feber. De venlige kurder kom dag efter dag og indbød os at slaa leir ved deres landsby, de vilde da beskytte os mot sine fiender som gjerne vilde røve os, forsikret de. Fienderne var vi ikke bange, men pladsen saa god ut og skjønt s. Eva ogsaa var elendig, fik vi ilørdags med opbydelse av de allersidste kræfter vore ting pakket og kurderne skaffet dem hit og hjalp Hodhannes at sætte op teltet. De viser os megen venlighet og jeg tror de vilde være villige til at høre hvis vi bare kunde tale med dem, men ak, deres kurdisk er forskjellig fra vort om de end til nød forstaar os.

Denne plads er virkelig bedre. Her er 2 piletrær med god skygge og solen gaar ned kl. 4¹/₂ bak fjeldet. Hvor gla vi er naar den er væk, den vor grumme fiende.

Inat kom en stor bjørn ned i maaneskinnet like ved vort telt og spiste i 2 timer paa en aker. Vor mand saa den. Folkene vovet ikke at drive den bort.

Kalla 5. septbr. 1913.

Dette har været en meget svær tid. Jeg har været meget syk, hadde stadig feber og blev svakere og svakere, saa vi tilsist bestemte os til at hente en slags bærestol fra Maggerd og reise til Mezerch igjen. Men da denne stol endelig kom holdt netop feberen op og saa besluttet vi at forsøke videre og sendte den tilbake igjen. Nu begynnder jeg at føle mig litt mere som menneske igjen. Jeg maa si det lønner sig allikevel at være her og kurderne fortjener menneskelig talt at

der gjøres noget for dem. Disse her er saa elskverdige, fintfølede, ja paa sin vis dannede mennesker at det er en ren fornøielee at leve blandt dem. Aldrig kommer nogen efter medicin uten at bringe litt mat, smør, æg o. l. og aldrig kommer nogen ind i vort telt. Mangengang har vi besøk fra morgen til aften og næsten altid er det første tema det samme nemlig landets elendige forfatning. Det gir jo let anledning til at gaa over til botemidlet. Her kommer mange «aggas» fra andre steder og vi har indbydelser nok, bare vi kunde sproget bedre. Vort kurdisk er forskjellig. Med de mere dannede underholder vi os paa tyrkisk, det gaar bra for s. Eva, men ikke for mig, som ikke har øvelse nok, da jeg i Farkin næsten utelukkende brukte kurdisk.

Idag hadde vi en lang samtale med landsbyforstanderen her, en gammel godslig utseende bonde. Vi fortalte ham om Jesus og han var meget opmerksom, men sa: «Mit hode er gammelt og jeg kan ikke læse, imorgen glemmer jeg det igjen». Neppe en i denne egn kan læse. De ber os om at bli her ivinter og undervise deres barn, lover os alt mulig, men det vil neppe la sig gjøre og heller ikke være klokt nu. Igaar blev vi indbudt til at ride op paa en top 1 time herfra og bese landet 2 gendarmen som var paa besøk gav os sine hester — min var et ædelt dyr av arabisk blod, som det kostet mig møie at tøile da jeg endnu var svak og skjælvende. Fra hin top hadde vi en prægtig utsigt over hele Dersine med sine utilgjengelige fjelde og vilde beboere. Vor kurdiske ledsager en kjæk ung zablich (gendarm) forklarte og viste os hvor de berygtede Demon Ali og Heider Ali stammer har sine tilholdssteder oppe paa de hoieste klippetinder. Herfra stiger de ned om natten forat stjæle det korn de trenger. De skal være saa vilde at de ikke respekterer nogen men straks plyndrer alle som de faar fat i. De er ogsaa zazas og

kyzylbasch. Særkjendet for kyzylbascherne er som jeg før har fortalt, at de ingen bok har og heller ikke holder bøn og faste som de andre muhamedanere. D. v. s. 12 dage faster de efter eget sigende. Deres hellige mænd de s. k. zaides eller dades sies at være syndefri, da de hverken maa ha stjaalet eller myrdet. De er som stedfortrædere for de andre syndere. Ofre bringes ogsaa for synden, men ellers indskrænker deres gudsyndelse sig til at paakalde Guds navn i bokstavelig forstand. I modsætning til muhamedanerne er de slet ikke selv-gode: «Vi stjæler og slaar ihjæl; hvordan skulde vi da holde bøn?» sier de selv. Nogen er rigtignok meget tilfredse med sig selv som en rik agha fra Tursin i Hassi: «Vi er det klokeste folk paa jorden, sa han, hvis vi bare hadde en hersker, vilde vi være størst av alle. Dere kan læse og jeg ikke, men allikevel kan jeg forklare Eder Guds vei, da min forstand er saa stor!» Jeg læste 1. Pet. 5, 7 for ham, men det vilde han ikke riktig gaa med paa. Han var forresten ogsaa ganske fornuftig: «Hvor er det ikke hyggelig, at vi kan sitte her og snakke med Eder, skjønt I er kvinder; hos moslemmerne kan vi ikke det». Mostems og kyzylbasch hater og foragter hverandre dypt. «Disse vantro» sier de om hverandre. En tyrkisk embedsmand, som besøkte os sa, at man ikke kunde spise kygybaschernes brød og raadet os til at være forsigtige med melken.

Ingen maa dog tro, at vore gode kyzylbasch er bare engler, forleden nat hadde de slagsmaal, som varte i flere timer og derved fik vor ven Suleinian et slag i ansigtet av en kvinde (!) saa det hovnet aldeles op. Hun brukte en sten som vaaben. Efterpaa ler de av saadanne uundgaaelige hændelser. Vor nabostamme har under vort 3 ukers ophold her dræpt 3 gendarmen, en gang bare for at faa fat i den myrdeles gevær, saa let tar de det med menneskeliv. Da jeg skulde reise tilbake til Mezereh forlangte vore ven-

ner en efter vor mening urimelig høi pris for muldyrene. Paa vore forestillinger, svarte de: «Regner du da din sygdom for ingenting. Et menneske som er i nød, maa dog gi mere end andre». Dette er egte orientalsk. Da Abraham kjøpte en begravellesplass maatte han sikkert betale en vældig pris og det, fordi han var i nød og trængte den plass. — Vi fik besøk av et underlig par, en gammel kurdinde, enke efter en hellig mand. Hendes søn vilde reise til Stambul og nu skulde vi slaa efter i «vor bok», om det vilde gaa godt med ham eller ei! Den anden var en armenisk kvinde, som var blit gammel før tiden av sorg, ti i løpet av en maaned hadde hun mistet samtlige sine 8 barn. Hun hadde intet evighetshaab. De kurdiske kvinder er omtrent umulig at komme ind paa, først grundet sproget og dernæst ogsaa fordi de ikke har sans for andet end de mest dagligdagse ting.

De var saa hensynsfulde under min efter deres begreper langvarige sygdom, ti naar nogen av deres egne ligger i længere tid, faar han ingen besøk og det er dem det grueligste av alt. 8. sept. Dette er vel vor siste dag her; imorgen drar vi videre til Kasdun. Vi har hat adskillig besøk og samtale, bl. a. med vor gamle, kjære hvitskjæg. Av ham erfarte vi at kyzylbascherne tror paa sjælevandring; jeg blir vel en okse eller en hund naar jeg dør, sa han ganske vemodig. Hvilket herlig budskap evangeliet dog skulde være for saadanne stakler.

Kasdun 10. sept. Hit kom vi igaar, tok en hjertelig avsked med vore venner i Kalla og drog saa nedover og ind i en frugtbar dal hvor der dyrkes bomuld o. a. Vi har faat en rigtig god teltplass. Nær rindende vand, med vid utsikt og frisk luft og vind.

Ved foten av vor høi ligger landsbyen Kasdun med nette huse og skyggefulde trær. Der skal være meget feber der. Den unge landsbyforstander kom straks med et par mand for at hjelpe os med teltet; han advarte os natur-

ligvis mot tyve, ti her er «kurdlyk», «kurdervæsen». I Kalla fik de rigtig nok stjaalet et uldtæppe fra os, saa man maa passe svært paa, det er sikkert. Men det er merkelig, at folk som bor 1 — en — times gang fra hverandre, kan være saa forskjellige. I Kalla var menneskene fine og hensynsfulde, her er de vilde og paatrængende. Vi fik straks en mængde besøk.

Da vi saavidt var færdige med at indrette os fik vi fornemt besøk, idet sønnen av den rike Tenerur agha i Pach 3—4 timer herfra kom hit for at be om chinin. Han hadde besøkt os i Kalla da han red hit for at se efter tærskningen i en landsby her og var nu paa hjemveien. Det var en pen ung mand som venlig indbød os til at besøke dem i Pach, saa svang han sig paa sit ædle dyr og sprængte avgaarde stadig hilsende for at vise sin rytterfærdighet. Idag sendte han os til tak de deiligste druer fra sin landsby, ellers dyrkes ikke vin her. Vor høi her er bevokset med mange fritstaaende mandeltrær og her findes en mængde av de underlige sorte orkideer, som er meget giftige, men meget vakre med sine dyp rødsorte blade.

11. sept. Idag har vi hat eller gjort besøk hele dagen. Vi blev indbudt til at se til den rike Tenerur aghas søster, som er gift her i nærheten. Vi drog da derhen. $\frac{1}{4}$ mil herfra ligger et stort hus og der bor familien for sig selv alene. Det var et egte kurderhus, i et hjørne var en stor haug med hvete, i et andet laa sengklærne opstablet og ovenover et bret med en mængde kobberkar paa, mitt paa gulvet et stillads belagt med puter, som vi tok sæte paa. «Den store hammun», husets frue var syk og saa elendig ut, men holdt sig dog rank og var meget værdig i sit væsen. Den vakre unge svigerdatter med det bleke ansigt og de store sørgmodige øine lot ikke til at ha det saa let; hver gang svigermor eller svigerfar kom ind maatte hun som alle andre reise sig og naar den sidste traadte ind endog tilhulle sit ansigt. Sproget

hindret os i at tale meget sammen, men hun begrep dog at vi vilde hende vel og var saa søt og kjærlig, stakkars liten. Vi blev indbudt til at opslaa vort telt der, i saa henseende staar hele egnen os aapen, og vi mottas med aapne arme overalt. Vi saar og saar hele dagen saa godt det gaar.

Kurderne elsker at høre de enkle bibelske fortællinger. Gid I kunde være vidne til en saadan scene. En hall i Aghahuset med to bitte smaa vinduer, midt paa væggen et ildsted med flammende baal. Paa væggene er geværer og dolke ophængt. Like ved ilden ligger husets frue, som trods sin sygdom er meget ivrig for at vi skal bevæertes vel. Rundt om sitter mændene; i bakgrunden staar kvinderne i sine maleriske dragter. Naar spisningen er forbi sætter ogsaa de sig, og saa kan fortællingen begynde. Da hersker der fuldkommen taushet og ofte stor opmærksomhet. Smaa-barna er merkværdig stille her, paa mors fang er det jo ogsaa godt at være.

Pullan 5. oktober.

Tak for de tilsendte penge. Det er sandelig stort at Gud sender saa meget. Vi lever jo svært billig for os personlig, men reiserne er dyre og der er forskjellige andre nødvendige utgifter som f. eks. til vor mand her.

Jeg ønsker Guds velsignelse over eder alle og over alt arbeidé for vinteren. Jeg er meget lykkelig her. Nu er jeg, Gud være lovet, ganske frisk igjen. Her er saa yndig i Pullan. Om natten er her nu koldt, et par nætter frøs vi grulig, da mit ene uldtæppe var stjaalet, men saa tilbød den venlige agha os et par nye tepper, saa nu ligger jeg saa deilig og varmt og det takker jeg ogsaa Gud for. — Nu sitter her en flok unge mænd hos os, som s. Eva taler med, mens jeg skriver. De opfordrer os til at aapne en skole her og forsikrer at alle gutter vilde komme. «Vi hater tyrkerne, men vi elsker eder og vil lære eders sprog.» «Vi vil reise os og slaa ihjæl tyrkerne,»

sier et brushode. De hører paa naar vi har andagt med vor Johannes, og de er særlig interessert av de gammeltestamentlige fortællinger. Nu vil jeg fortælle dem om David og Goliat. — Efterpaa. Det var de svært begejstret for, al slags kamp er jo et yndlings-tema for dem. 15. oktbr. haaper vi at indtræffe i Mezereh og da rigtig lægge os efter zazadialekten for om mulig næste aar at naa Demen Alierne som er uafhængig av regjeringen og som vi kunde virke uhindret hos.

Mezereh 28. oktbr. 1913.

Vi er nu i Mezereh igjen og har det aldeles yndig i vingaardshuset oppe paa bjerget. Jeg gaar hver dag ned til byen og har tyrkiske timer. «Min tunge dreier sig ikke» paa tyrkisk og det er aldeles nødvendig at den lærer det blandt kurderne. Om mulig begynder vi snart med timer i Yaga. — Heroppe er vi ganske alene i et meget rummeligt hus. Her er møblert ogsaa, saa vi har det godt. I det andet hus bor vægteren, en ung tysker, Hassan, med mor og 3 søstre, hvorav den ældste, Jekia, hjælper til hos os. Jekia er rigtig snil og arbeidsvillig. Vi haaber at faa disse søstre til haandarbeide, men vi maa gaa meget varsomt tilværks. Hassan kan vi ta som tyrkisk lærer, han kan læse og skrive.

Jeg er nu aldeles frisk igjen, naar undtas rheumatisme, som vi begge plages av og neppe blir kvit igjen saa snart, men det er jo en bagatel og er jeg først igang kan jeg gaa fort og langt nok. Det er sandelig en grund til tak, saa syk som jeg var for et par maaneder siden. — Der slaaes tillyd for kurderne nu paa forskjellige kanter. Dette er deres tid.

Farvel kjære venner. Gud med os alle. Eders *Thora Wedel*.

Resterende kontingent bedes indbetalt snarest. Forandring av adresse bedes meldt ekspeditionen i tide.

Til vore lokalsekretærer

og enkeltmedlemmer.

1914 nærmer sig med vor nationale frihets jubilæumsfest. I sandhet har vi god grund til at takke Gud. Mange store, rike gaver og goder har han skjænket land og folk i de henrundne 100 aar. I erkjendelse av at ogsaa K. M. A. bør være med i takken, har vi sat en paamindelse om det paa vort nye bønnekort. Derfor vil vi saa gjerne at kortet i god betids skal være vore medlemmer ihænde. Det sendes nu som I vet gratis til alle medlemmer som har betalt sin medlemskontingent 50 øre og som ønsker kortet. For dem der *kun* ønsker at staa som bønnekjedens medlemmer koster kortet fremdeles 15 øre og kan faas ved henvendelse til K. M. A.s kontor, Keysersgt. 13. Kjære lokalsekretærer og enkeltmedlemmer! Gjør os den glæde at indsende medlemskontingent og navnfortegnelse for 1914 *straks paa nyttaaret*, saa skal bønnekort bli eder tilsendt og likeledes medlemskort til dem, der ikke tidligere har faat saadant. Tak, hjertelig tak for al hjelp og velvilje i det svundne aar! Tak at vi tør tro, I vil overføre begge dele til det nye aar. Gud gi os alle ny kraft til øket troskap i Herrens gjerning! Søsterhilsen til hver især fra

Bestyrelsen.

K. M. A.s smaaskrifter bringes i erindring.

K. M. A.s kontor er aabent mellem 12 og 2 mandag og torsdag, Keysers gate 13.

K. M. A.s møte hver 1ste onsdag i mnd. kl. 7½ Keysersgt. 13.

Utgit av Kvindelige Missions Arbeidere (K.M.A.)
Ekspedition: Keysers gt. 13, Kristiania.

Eksprestrykkeriet, Kristiania 1913